

Ministerstwo Finansów

Departament Cel

Warszawa, 11 marca 2024 roku

Sprawa: sytuacja na polsko-ukraińskim odcinku
granicy państwowej
Znak sprawy: DC9.0723.81.2024
Kontakt: Departament Cel
tel.: +48 22 694 50 05
e-mail: sekretariat.dc@mf.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych
ul. Przyszłości 5
05-804 Pruszków

Sytuacja na polsko-ukraińskim odcinku granicy państwowej

Szanowny Panie Prezesie,

w związku z pismem z 20.02.2024r. nr KRIR/MR/224/2024, przy którym przesłane zostało pismo Związku Zawodowego Celnicy PL z 19.02.2024r. nr ZZ Celnicy PL-16/24 w sprawie sytuacji na polsko-ukraińskim odcinku granicy państwowej – uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Do zadań Krajowej Administracji Skarbowej stosownie do przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 813 z późn. zm.) należy m.in.:

- obejmowanie towarów procedurami celnymi i regulowanie sytuacji towarów związanych z przywozem i wywozem towarów oraz
- wykonywanie kontroli celno-skarbowej w zakresie przestrzegania prawa celnego oraz innych przepisów związanych z przywozem i wywozem towarów w obrocie między obszarem celnym Unii Europejskiej a państwami

trzecimi, w szczególności przepisów dotyczących towarów objętych ograniczeniami lub zakazami, mających na celu zapobieganie nielegalnemu przywozowi i wywozowi towarów.

KAS działa wyłącznie w granicach określonych przepisami prawa i egzekwuje obowiązki w takim zakresie, w jakim wynika to z obowiązujących przepisów prawa unijnego i krajowego.

Należy zaznaczyć, że wszystkie przesyłki zbóż przewożone przez polsko-ukraińskie przejścia graniczne do Polski są poddawane obowiązkowej kontroli celnej, wykonywanej przez organy celne. Kontrole te polegają w szczególności na rewizji towarów oraz weryfikacji prawidłowości i kompletności informacji podanych w zgłoszeniu celnych i dołączonych do niego dokumentach. Szczegółowy zakres tej kontroli uzależniony jest od oceny ryzyka dokonywanej w przejściach granicznych przez funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, w tym także wynikającej z automatycznej analizy ryzyka (dyrektywy systemowe).

W procesie kontroli sprawowanej na granicy w dużej mierze wykorzystywane są wielkogabarytowe urządzenia RTG. Wszystkie przejścia drogowe z Ukrainą, także te mniejsze, obsługujące ruch do 7,5 tony, wyposażone są w urządzenia skanujące. W większości przejść kolejowych znajdują się urządzenia RTG do prześwietlania wagonów kolejowych (za wyjątkiem przejścia z bardzo ograniczonym ruchem Werchrata – Rawa Ruska). W ruchu kolejowym skanowanych jest 100% składów wjeżdżających pociągów, natomiast w przejściach drogowych jedynym ograniczeniem w tym zakresie jest przepustowość technologiczna tych urządzeń. Poziom skanowania RTG w każdym przejściu jest na bieżąco monitorowany na szczeblu centralnym. SCS jest na etapie pilotażowego wykorzystywania „sztucznej inteligencji” w procesie skanowania środków przewozowych.

Z uwagi na fakt, że wschodni odcinek granicy RP stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę UE, realizowane działania kontrolne uwarunkowane są obowiązkami nałożonymi na poszczególne służby kontrolne i inspekcje. Służba Celno-Skarbowa jest jedną z kilku służb, wykonujących kontrolę obrotu towarowego. Sposób odprawy oraz czas jej trwania uwarunkowany jest również obowiązkami nałożonymi na inne służby lub inspekcje funkcjonujące na terenie przejść granicznych (Straż Graniczna, Graniczny Inspektorat Weterynarii, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych). Każda z ww. służb ma określony zakres kompetencji i sposób funkcjonowania, wynikający z obowiązujących regulacji prawnych.

Graniczne inspekcje kontrolne po przeprowadzeniu granicznych kontroli urzędowych wydają określone rozstrzygnięcie w zakresie towaru będącego przedmiotem kontroli, którym organ celny jest związany. Rozstrzygnięcie właściwej inspekcji determinuje następcze czynności organu celnego w odniesieniu do kontrolowanego towaru. Zatem bez decyzji właściwego organu, tego rodzaju towary nie mogą być dopuszczone do wjazdu na terytorium UE.

Zadania poszczególnych uczestników systemu kontroli żywności i pasz określone są w przepisach prawa krajowego i unijnego. W zależności od rodzaju towarów kontrole wykonywane są przez:

- Granicznego Lekarza Weterynarii w przypadku kontroli pasz (graniczna kontrola weterynaryjna),
- Granicznego Inspektora Sanitarnego (weryfikacja wymogów sanitarnych odnośnie żywności),
- Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (w przypadku kontroli jakości handlowej towarów),
- Oddziały Graniczne Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (w przypadku kontroli fitosanitarnej przesyłek roślin i materiałów roślinnych).

W wypadku obejmowania przesyłek procedurą tranzytu i kierowania w głąb kraju/UE każdy ładunek jest plombowany i przekazywany do urzędu wewnętrznego, gdzie nałożone zamknięcia celne są każdorazowo sprawdzane. W przypadku naruszonych zamknięć bądź innych wątpliwości, pojawiających się w wyniku przeprowadzonej w urzędzie przeznaczenia towar ponownie poddawany jest rewizji celnej. Tym samym, od chwili wprowadzenia towarów (w procedurze tranzytu) na obszar celny UE, podlegają one dozorowi celnemu. Towary nieunijne (z krajów trzecich) pozostają pod dozorem celnym do momentu zmiany ich statusu celnego lub do czasu, gdy zostaną wyprowadzone poza obszar celny Unii lub zniszczone. Organy celne sprawują nadzór nad procedurą tranzytu towarów z państw trzecich w celu zapewnienia ich tożsamości i zgodności z dokumentami. Monitorują przewóz towarów i mają wiedzę o terminie dostarczenia towarów do miejsca przeznaczenia czy też docelowym urzędzie celnym, do którego przesyłka ma być dostarczona.

Należy zauważyć, że tranzyt towarów rolno-spożywczych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 września 2023 r. w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych (Dz. U. z 2023 r. poz.1898) jest dozwolony, pod warunkiem, że ma się zakończyć w portach morskich w Gdańsku, Gdyni, Świnoujściu, Szczecinie lub Kołobrzegu lub poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Od momentu wprowadzenia zakazu przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktów rolnych (w tym zbóż) pochodzących z terytorium Ukrainy, organy celne nie objęły towarów podlegających zakazowi procedurą dopuszczenia do obrotu na terytorium kraju.

Odrębną kwestię stanowią uwarunkowania infrastrukturalne po obu stronach granicy, tj. różny rozstaw torów (tor szeroki UA, tor normalny PL). Z tego powodu dość często istnieje - z punktu widzenia uzasadnienia logistycznego - konieczność przeładunku towarów przywożonych transportem kolejowym do Polski z Ukrainy. W konsekwencji towary przeładowywane są w okolicach przejść granicznych bądź też w innych miejscach, do których po szerokim torze towary mogą zostać dostarczone. Miejsca przeładunku to magazyny czasowego składowania, miejsca uznane lub wyznaczone, które także znajdują się pod dozorem celnym organu

celnego i tylko w takich miejscach możliwy jest przeładunek towarów o statusie nieunijnym. Miejsca takie, zanim zostanie wydane pozwolenie są sprawdzane przez organ celny, pod kątem możliwości zapewniania w nich dozoru celnego. Dodatkowo wskazać należy, że w przypadku towarów rolno – spożywczych objętych zakazem importu z Ukrainy, przeładunki takie odbywają się w obecności funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej, którego zadaniem jest m.in. zbilansowanie takiego przeładunku.

Przedstawiając powyższe zapewniam, że Służba Celno-Skarbowa, wbrew opinii Związku Zawodowego Celnicy.pl, gwarantuje maksymalną szczelność granicy we wszystkich przejściach granicznych. Kwestie dotyczące funkcjonowania przejść granicznych są i były wielokrotnie omawiane z przedstawicielami właściwych krajowych organów i instytucji, jak również z przedstawicielami granicznych służb państw sąsiadujących.

Z wyrazami szacunku

Grzegorz Kozłowski
Dyrektor
Departamentu Ceł

Do wiadomości:

1. Pan Grzegorz Gmyrek
Zastępca Dyrektora Biura Prezesa Rady Ministrów
sprawa nr BPRM.506.48.2024
z 21.02.2024r.